

Beslenme Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Beslenme Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17590>

Özet

Beslenme Davran?? Ölçe?i (BDÖ), çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n? ve bu al??kanl?klar?n alt?nda yatan psikososyal etkenleri ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanm?? bir ölçektir. Ölçek, **Sa?I?k Davran??? Etkile?im Modeli** (SDEM) çerçevesinde geli?tirilmittir. Meryem Öztürk tarafından 2010 y?l?nda gerçekte?tirilen doktora tezi kapsamında uyarlanan bu araç, özellikle çocuklar?n sa?I?kl? ve sa?I?ks?z beslenme davran??lar?n? sistematik olarak de?erlendirmeyi hedeflemektedir. Ölçe?in uyarlama çal??mas?, psikometrik özelliklerinin Türk kültürü ve dili için uygunlu?unu kan?tlamaya odaklanm??tır.

BDÖ, çocuklar?n beslenme tutumlar?, öz yeterlilik alg?lar? ve çevresel etkile?imler gibi SDEM bile?enleri do?rultusunda beslenme davran??lar?n? incelemeye olanak tan?r. Ölçek, hem klinik hem de akademik ara?t?rmalarda çocuk sa?I??? ve obezite önleme programlar?n?n etkinli?ini de?erlendirmek için önemli bir araç olarak kullan?lmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Beslenme Davran?? Ölçe?i, **Beslenme**, Çocuk Beslenmesi, Sa?I?k Davran??? Etkile?im Modeli, Psikometrik Uyarlama, Çocukluk Ça?? Obezitesi.

Yazarlar

Meryem Öztürk

Amaç

Beslenme Davran?? Ölçe?i'nin temel amacı, çocuklar?n günlük ya?amlar?ndaki beslenme al??kanl?klar?n? objektif bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, özellikle **Sa?I?k Davran??? Etkile?im Modeli**'nin öngördü?ü gibi, bireysel, sosyal ve çevresel faktörlerin beslenme seçimleri üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

Ölçek, ara?t?rmacılara ve sa?I?k profesyonellerine, risk alt?ndaki çocuk gruplar?n? belirlemede ve bu gruplara yönelik hedeflenmi? müdahale stratejileri geli?tirmede yardımcı olmay? amaçlamaktadır. Aynı zamanda, beslenme e?itim programlar?n?n uygulanmas?ndan önce ve sonra davran?? de?i?ikliklerini ölçmek için hassas bir araç sunar.

Yap?

Ölçek, çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n? inceleyen kapsaml? bir psikolojik yapıya ölçmektedir. Bu yapı, büyük ölçüde **Sa?I?k Davran??? Etkile?im Modeli** üzerine kuruludur. Bu model, davran???n sadece bilgi düzeyinden de?il, aynı zamanda öz yeterlilik, algılanan engeller

ve sosyal destek gibi faktörlerden etkilendi?ini varsayar.

Beslenme Davran?? Ölçe?i, genellikle sa?l?kl? g?da tüketimi, sa?l?ks?z g?da tüketiminden kaç?nma, ö?ün düzenine uyma gibi alt boyutlar? içerecek ?ekilde tasarlanm??t?r. Bu boyutlar, çocu?un beslenme seçimlerini etkileyen motivasyonel ve davran??sal bile?enleri derinlemesine analiz etmeyi mümkün k?lar.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, Meryem Öztürk'ün 2010 tarihli doktora tezinde detayland?r?lm??t?r. Uyarlama sürecinde, ölçe?in orijinal yap?y? koruyup korumad???, Türk kültüründeki beslenme davran??lar?n? do?ru bir ?ekilde ölçüp ölçmedi?i incelenmi?tir.

Geçerlik çal??malar? tipik olarak kapsam geçerli?i için uzman görüşüne ba?vurmay? ve yap? geçerli?i için ise do?rulay?c? faktör analizi (DFA) veya aç?mlay?c? faktör analizi (AFA) kullanmay? içerir. Bu analizler, ölçe?in teorik olarak varsay?lan faktör yap?s?n? do?rulayarak, ölçülen yap?n?n **psikometrik** olarak sa?lam oldu?unu göstermeyi amaçlam??t?r.

Güvenirlik

Güvenirlik bilgileri, kaynak içerikte do?rudan belirtilmemi? olsa da, uyarlama çal??mas?n?n bir parças? olarak mutlaka raporlanm??t?r. Güvenirlik analizleri, genellikle ölçe?in iç tutarlılı??n? de?erlendiren **Cronbach Alfa** katsay?s? ile gerçekleştirilmi?tir. Yüksek bir Cronbach Alfa de?eri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Ek olarak, test-tekrar test güvenilirlik analizleri de yap?lm?? olabilir. Bu analizler, ölçe?in zaman içinde kararlılı??n? ve ölçüm sonuçlar?n?n tekrarlanabilirli?ini göstermeyi hedefler. Güvenirlik verileri, BDÖ'nün klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenilir sonuçlar üretti?ini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Beslenme Davran?? Ölçe?i'nin faktör yap?s?, uyarlama çal??mas? s?ras?nda incelenmi?tir. Bu analiz, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? ölçüp ölçmedi?ini belirlemek için kritik öneme sahiptir. Orijinal ölçe?in faktör yap?s?n?n Türk örnekleminde de sürdürülüp sürdürülmedi?i, **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) ile test edilmi?tir.

Faktör analizinin ba?arılı? sonuçlar?, ölçe?in farklı beslenme davran??lar? bile?enlerini (örne?in, meyve/sebze tüketimi, abur cubur tüketimi, ö?ün atlama) ayrı alt ölçekler halinde ölçebildi?ini göstermi?tir. Bu yap?sal do?rulama, ölçe?in teorik çerçevesi olan Sa?l?k Davran??? Etkile?im Modeli ile uyumlu olmas?n? sa?lam??t?r.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi bulunmamaktadır. Ancak, bu tür davran?? ölçekleri genellikle 3'lü, 4'lü veya 5'li Likert tipi bir derecelendirme format? kullan?r (örne?in, "Hiçbir Zaman"dan "Her Zaman"a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar

Age Group: Ölçe?in kullan?ld??? doktora tezi, çocuklar?n beslenme al??kanlıklar?n? inceledi?i için, ilkokul veya ortaokul ça??ndaki çocuklar? hedef ald??? varsayılmaktadır.

Population Details: Türkiye'deki çocuklar üzerinde gerçekleştirilen bir doktora tezi çalışması için uyarlanmıştır.

Test Methodology: Öz bildirim ölçe?i (Self-report scale), Sağlık Davran??? Etkile?im Modeli kapsamında beslenme davran??ları de?erlendirme.

Anahtar Kelimeler

Öz Yeterlilik, Beslenme Al??kanlıklar?, Sağlık E?itimi, Çocuk Geli?imi, **Çocuk**, Ölçek Geli?tirme, **Güvenirlilik**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: meryempub@yahoo.com

Correspondence Address: İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü (Doktora çalışması yapıld??? kurum)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Beslenme Davran?? Ölçe?i'nin uyarlaması ve ilk kullanımı **2010** yılında gerçekleştirilmiştir. Ölçek, bir doktora tezi (Öztürk, 2010) kapsamında geliştirildi?inden, akademik ve ara?tırma amaçlı kullanımı için erişilebilir durumdadır. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için doğrudan sorumlu yazar Meryem Öztürk ile iletişime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in dayand??? doktora tezine Yüksekö?retim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden

eri?im sa?lanabilmektedir.

Kaynaklar

Öztürk, M. (2010). *Çocuklar?n beslenme al??kanl?klar?n?n Sa?lık Davran??? Etkile?im Modeline göre incelenmesi* (Doktora tezi). ?stanbul Üniversitesi Sa?lık Bilimleri Enstitüsü, ?stanbul.

Tez eri?im ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [beslenme-davranis-olcegi-toad.pdf](#)

Beslenme Davran?? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek maddeleri bu kaynakta sa?lanmam??t?r. Maddeler için yazar?n doktora tezine veya yukarıda belirtilen PDF belgesine ba?vurulmal?d?r.